

Alain Rey, una vida dedicada al lèxic

ALBERT MORALES MORENO
Consell de Redacció
albert.morales@unige.ch

TERMINÀLIA 24 (2021): 83-84 · DOI: 10.2436/20.2503.01.171
ISSN: 2013-6692 (impresa); 2013-6706 (electrònica)
<http://terminalia.iec.cat>

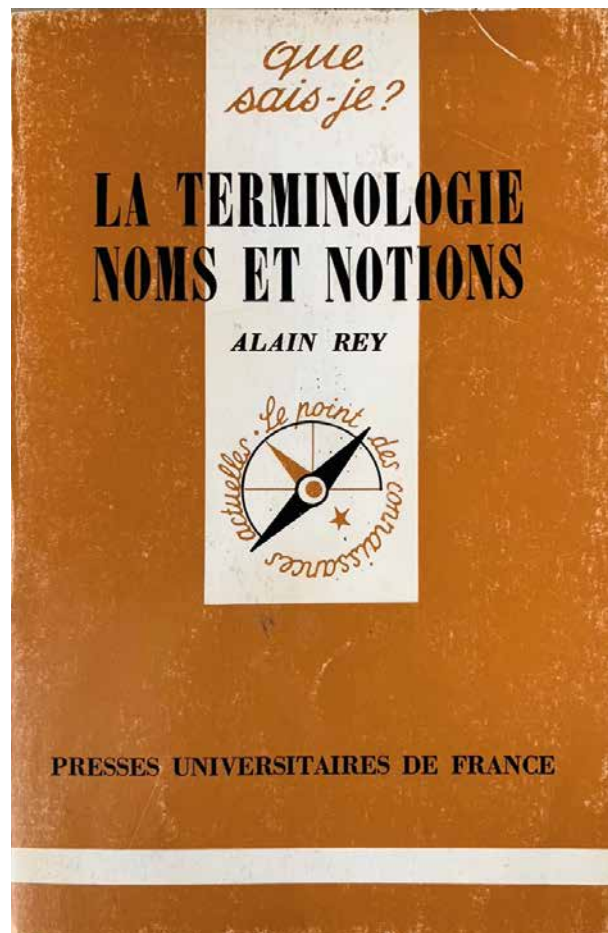
«On croit que l'on maîtrise les mots,
mais ce sont les mots qui nous maîtrisent»
Alain Rey

L'insigne lingüista i semiòleg Alain Rey va morir a París el 28 d'octubre de 2020 a l'edat de 92 anys, després de tota una vida dedicada als mots, tant des del punt de vista teòric com des del seu vessant professional de lexicògraf. El comunicat de la seva mort, que van publicar conjuntament l'editorial Le Robert i la seva vídua, Danièle Morvan, el reconeix com «tresor nacional vivent», que encarnava per als francesos «llur llengua, una llengua viva, una llengua en moviment, oberta al món, rica i plural».

Va néixer el 30 d'agost de 1928 a la comuna de Pont-du-Château, al departament Auvergne-Rhône-Alpes. Va cursar estudis de ciències polítiques, lletres i història de l'art a l'Institut d'études politiques de París (més conegut com a Sciences Po), centre adscrit actualment a l'Alliance Sorbonne Paris Cité.

Des de 1952, el nom d'Alain Rey va indiscutiblement associat al de l'advocat algerià Paul Robert. Aquell any va començar a col·laborar en la redacció del *Le Grand Robert*, el nou diccionari «alfabètic i analògic» de la llengua francesa en sis volums que veuria la llum l'any 1964. Rey va ser un dels primers a integrar-se en l'equip de treball del diccionari després de contestar a l'anunci que Paul Robert havia publicat a la secció de classificats del diari per a trobar lingüistes per al seu equip.

Allà mateix va conèixer Josette Debove, provinent de Calais, que s'havia format com a lingüista a la Sorbonne i havia començat la seva carrera com a professora de francès a secundària. Es van casar l'any 1954 i van treballar plegats en nombrosos projectes. Josette Rey Debove va desenvolupar també la seva pròpia trajectòria com a especialista en semàntica i lexicografia,

Alain Rey, una vida dedicada al lèxic

ALBERT MORALES MORENO

reconeguda internacionalment, fins que l'any 2005 va morir a Senegal.

Alain Rey va ser redactor de *Le Grand Robert* fins al 1959 i, entre 1959 i 1964, va esdevenir-ne el secretari general de la redacció. A continuació, entre 1964 i 1969, va dirigir la redacció de les obres *Le Petit Robert* i *Le Petit Robert 2*. Durant els anys vuitanta i noranta va exercir de director literari i de redacció dels diccionaris de *Le Robert*. Va coeditar l'*Encyclopaedic Dictionary of Semiotics* (3 volums, 1986) i la revista científica anual *Lexicographica*. També va ser redactor i autor d'altres obres lexicogràfiques i enciclopèdiques: *Le Petit Robert des noms propres*, *Dictionnaire du français non conventionnel*, *Dictionnaire des littératures de langue française*, *Le Dictionnaire historique de la langue française*, *Le Nouveau Petit Robert*, *Petite encyclopédie de l'art*, *Dictionnaire des écrivains de langue française* i *Dictionnaire amoureux du diable*.

Rey va transmetre els seus coneixements, experiència lexicogràfica i passió per la llengua a les aules de l'Indiana University de Bloomington el curs 1969-1970 i a les de la Universitat Paris III-Nouvelle Sorbonne entre 1973 i 1980. Tot i que la vida professional estava centrada en el món editorial, el contacte amb la universitat i la recerca va ser constant.

A més, va saber divulgar amb un llenguatge planer i accessible a tots els públics la seva erudició i el seu delit per les llengües en el mitjà de comunicació: entre 1993 i 2006 a l'espai radiofònic de France Inter *Le mot du jour* (el qual després es va rebatejar com a *Le mot de la fin*); entre 2004 i 2005 a l'espai televisiu *Démo des mots* del telenotícies vespre de France 2 (i, des de 2007, al canal Europe 1); i, des de 1998 fins a la seva mort, a les publicacions *Le Magazine Littéraire* i *SENSO*.

Va ser membre del *Conseil International de la Langue Française*, i membre i antic president de la comissió de terminologia i neologia del ministeri de Cultura i Comunicació del govern francès.

Gràcies a la seva brillant trajectòria científica i professional, i al seu carisma, va rebre nombrosos honors

i premis. Els governs francès, quebequès i belga el van condecorar com a *Officier de la Légion d'honneur*, *Commandeur de l'ordre national du Mérite*, *Commandeur de l'ordre des Arts et des Lettres*, *Chevalier de l'ordre national du Québec* i *Chevalier de la Couronne de Belgique*. A més, va rebre els guardons *Saintour de l'Académie française* (1971), el *Georges-Pompidou* (1984), el *Prix de la langue française* (1993) i el *Fernand-Mège de l'Académie de Clermont-Ferrand* (2003). La universitat de Montréal (Canadà) el va investir doctor *honoris causa* l'any 2008.

El seu llegat intel·lectual s'ha traduït en més de 40 llibres. En paral·lel, va signar nombrosos articles científics de lingüística, de crítica literària i de semiòtica. Destaquem aquí algunes de les seves monografies, de referència per a la lexicologia, la lexicografia i la terminologia.

- *Littre, l'humaniste et les mots*. París : Gallimard, 1970.
- *La Lexicologie : Lectures*. París : Klincksieck, 1970.
- *Théories du signe et du sens*. 2 vol. París : Klincksieck, 1973-1976.
- *Le Lexique : Images et modèles*. París : Armand Colin, 1977.
- *La terminologie : Noms et notions*. París : PUF, *Que sais-je ?*, 1979.
- *Encyclopédies et dictionnaires*. París : PUF, *Que sais-je ?*, 1982.
- *Essays on Terminology*. Amsterdam : John Benjamins, 1995.
- *Mille ans de langue française. Histoire d'une passion*, amb Frédéric Duval i Gilles Siouffi. París: Perrin, 2007.
- *L'amour du français : contre les puristes et autres censeurs de la langue*. París : Denoël, 2007.
- *Hommage aux mots. L'intelligence des dictionnaires*. París: Hermann, 2018. ✿

Nota

Podeu accedir al llibret d'homenatge que ha editat en obert *Le Robert*: <https://en.calameo.com/read/005158893b6609b71cd19>